

5. Holtrust, N.A.C., Hendriks and D.M.J. Bau-
duin (eds) De detekenis van artikel 12
vrouwenverdrag voor Nederland: gezond-
heid als recht [The implications of Article 12

Women's Convention for the Netherlands:
Health as a Right]. – Den Haad : Yugo,
1996. – P. 68–70.

УДК 35.075

АНАЛІЗ НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Акімов О.О.

аспірант Національної академії державного управління НАДУ при Президентіві України

Annotation

This article is devoted to the necessity of all ways of learning psychological base of ready-made to the professional activity of all categories and which is necessary for effective way of fulfillment of practical, tasks, which is oriented for realization of policy for European integration.

These tasks forced us develop transnational systems of education state officers which includes educational, professional and political goals.

The author is clarifying the role of developing of statesman to the professional activity and defining some basement of psychological ready-made and characterizing some functions of statesman in the context of demands of European governor.

Анотація

У статті обґрунтовано необхідність аналізу навчальних програм підготовки державних службовців, усебічного вивчення психологічних основ готовності до професійної діяльності державних службовців різних рангів і категорій. Зазначена обставина зумовила розробку транснаціональних систем підготовки державних службовців, що охоплювала освітні, професійні та політичні цілі. Розкрито роль розвитку готовності особистості державного службовця до професійної діяльності, проаналізовано навчальні програми підготовки державних службовців, визначено чинники й основи психологічної готовності, схарактеризовано особистісні функції фахівця в контексті вимог європеїзації державного управління.

Ключові слова

Психологічна готовність, професійна діяльність, психологічний фактор, навчальні програми підготовки, особистісні функції, державна служба, управлінська діяльність, професійний розвиток, європейська інтеграція, управлінський досвід.

I. Вступ

Державному службовцю в процесі виконання службово-посадових обов'язків необхідно постійно гнучко реагувати на зміни в середовищі, а значить, бути психологічно

готовим до різноманітних нововведень. Отже, суперечність полягає в тому, що професійна діяльність державних управлінців в умовах європейської інтеграції не завжди постає у "формі нормативно ухваленого способу діяльності, в якому узагальнено й закріплено досвід попередників". Значною мірою на особистість державного службовця діють вимоги, зумовлені європеїзацією вітчизняного державного управління. Різноманітність напрямів впливу не лише викликає нерівномірність перебігу євроінтеграційних процесів в Україні, а й спричинює зміни в характері та змісті завдань для органів виконавчої влади.

Державний службовець як провідник державної євроінтеграційної політики виступає фактором збурення двох систем – державного управління та суспільства, а значить, впливає на процеси щодо їх удосконалення з позицій європейського виміру. Зазначене повертає до розгляду психологічної готовності та навчання державних службовців працювати в євроінтеграційних умовах у контексті розвитку їх особистості. Разом з цим і державний службовець, і процеси європейської інтеграції співіснують в умовах соціально-економічної та політичної нестабільності, ризику й невизначеності українського соціуму як системи.

Професійне навчання та готовність має інтегративний характер й охоплює функціональну, емоційну та особистісну взаємозалежні й взаємозумовлені підструктури.

Реалізація євроінтеграційної політики вимагає від державного службовця генерування нових ідей і нестандартних рішень, нестандартних підходів до втілення стандартних рішень, потребує розробки нових напрямів роботи в рамках виконання тих чи інших міжнародних домовленостей України. І звичайно, налагодження діяльності охоплює прогнозування очікуваного результату, формування його майбутнього образу.

II. Постановка завдання

Мета дослідження полягає у висвітленні основ розвитку особистості та аналізі навчальних програм підготовки державних

Держава та регіони

службовців відповідно до вимог європеїзації державного управління.

III. Результати

Державний службовець є дорослою людиною із власним життєвим і професійним досвідом, неповторним характером й особистісними утвореннями, власними морально-етичними нормами, цінностями, правилами та культурою, сформованими уміннями й навичками, певними стереотипами мислення та поведінки. Компетентність державного службовця у сфері діяльності, функцій і повноважень ЄС та його інституцій є однією з передумов психологічної готовності державних службовців, незалежно від їх місця роботи та посади, швидко й ефективно вирішувати будь-які питання європейської інтеграції, знаходити шляхи вирішення можливих спірних питань тощо.

Здобуття незалежності Україною стало чинником нових внутрішньо- та зовнішньополітичних векторів, спрямованих, зокрема, на європейську спільноту. На сьогодні інтеграція України в Європейський Союз не лише визначена на найвищому політичному рівні, а й стала переконанням більшості громадян України. Крім цього, значна кількість нормативно-правових документів, що регулюють відносини України та європейських інституцій, динаміка й трансформація їх взаємозв'язків, наявність спільних напрацювань свідчать про необоротний характер європейських інтеграційних процесів в Україні. Разом із цим зіставлення українських поглядів та позицій Європейського Союзу засвідчує наявність низки суперечностей.

Насамперед, це несумісність українського оптимізму та європейського прагматизму в оцінці інтеграційних шансів нашої держави. Тобто оптимістичні надії та побажання української сторони щодо членства в Євросоюзі наштовхуються на чіткі, конкретні й однозначні вимоги до країн – кандидатів у члени ЄС, адже Європа очікує від України не декларацій і заяв про наміри, а послідовної державної інтеграційної політики.

Другою суперечністю є невідповідність розроблених Україною інтеграційних планів і дій тому рівню кадрово-інституційного забезпечення інтеграційних процесів, який задовольняв би Євросоюз. Інакше кажучи, Європа розглядає повноцінні, глибокі й комплексні реформи в політико-адміністративній системі України як передумову й фактор успішності процесів її інтеграції.

Наступна суперечність має внутрішній характер, оскільки пов'язана з людським фактором в органах державної влади, який повинен, але не здатен максимально сприяти реалізації інтеграційної політики України. Тобто недостатня професійна підготовка державних службовців є причиною низької кадрово-інституційної спроможності нашої

держави в забезпеченні успішної реалізації політичних рішень стосовно інтеграції в Європейський Союз.

Незважаючи на окремі досягнення в організаційно-кадровому забезпеченні реалізації євроінтеграційної політики, гостро проблемними на сьогодні залишаються питання освіти державних службовців відповідно до загальних та специфічних вимог, що висуваються до навчальної підготовки за європейськими угодами.

Разом з цим європейський досвід показує, що комплексний підхід допомагає надавати державним службовцям не лише певний обсяг якихось конкретних державно-управлінських знань і навичок, а й відповідних психологічних знань, управлінської культури й практики країн – членів ЄС для процесу прийняття рішень у національних та наднаціональних інституційних системах Європейського Союзу. Крім того, теоретична підготовка стосовно особливостей становлення й розвитку інституцій ЄС, правової системи ЄС, правових актів у різних сферах внутрішнього ринку ЄС та вдосконалення практичної здатності проводити системний аналіз з урахуванням досвіду вирішення аналогічних питань у країнах-кандидатах і членах Євросоюзу виступає чинником психологічної адаптації державного службовця до професійної діяльності в умовах інтеграції. Таким чином, компетентність у сфері діяльності, функцій і повноважень ЄС та його інституцій є однією з передумов психологічної готовності державних службовців, незалежно від їх місця роботи й посади, швидко та ефективно вирішувати будь-які питання європейської інтеграції, знаходити шляхи розв'язання можливих проблемних аспектів тощо.

Аналізуючи навчальні програми підготовки державних службовців з питань європейської інтеграції в Україні, можемо зазначити, що на сьогодні існує принаймні три чинники, що зумовлюють необхідність урахування європейського виміру в підготовці, перепідготовці й підвищенні кваліфікації державних службовців:

- 1) історичний розвиток Європи;
- 2) розквіт "епохи порівняння";
- 3) виникнення спільного ринку в Європі [1, с. 169].

Потреба у з'ясуванні змісту вищевказаних та інших факторів зумовлена їх впливом на національну систему державного управління й державну службу, адже європейські фактори висувають нові вимоги до службово-посадової діяльності управлінців органів державної влади та їх професійно важливих якостей.

Отже, перший чинник пов'язаний із швидким зростанням міжнародної взаємодії та співробітництва у Європі, що змінює харак-

тер, масштаби й рівень діяльності державного службовця в Україні від національного до міжнародного. Тому, навіть працюючи в місцевій адміністрації чи структурі місцевого самоврядування, можна вирішувати питання європейського рівня, що потребує глибоких знань у галузі євроінтеграційних процесів, їх теорії і стратегії, права й інституцій ЄС тощо [1, с. 169]. За цих умов окремі навчальні посібники передбачають ґрунтовне вивчення основ політики, інституційного устрою та права ЄС. Разом з цим, вони мають подвійне призначення, оскільки містять зрозумілі й продумані методичні матеріали, що дає можливість використовувати їх як для навчання державних службовців, так і для вирішення ними практичних управлінських завдань [2].

Основною рисою наступного фактора є еволюційний характер процесів європейської інтеграції, що засвідчує інституціоналізація діяльності ЄС і спільного ринку. За цих умов зазнає впливу концепція "уряд у дії" на національному та наднаціональному рівнях державного управління. Прозорість європейських кордонів дає можливість оперативно оцінювати дії національного уряду крізь призму його ролі і досягнень на європейській арені порівняно з іншими країнами. Зрозуміло, порівняльний аналіз потребує не лише відповідних знань, умінь і навичок, а й досвіду, що базується на порівнянні результатів роботи чинних європейських урядів.

Для третього фактора характерний наскрізний вплив процесів денационалізації систем державного управління як на державних службовців, так і на керівників європейських установ. Зазначена обставина зумовила розробку транснаціональних систем підготовки державних службовців, що охоплювала освітні, професійні та політичні цілі [1, с. 170].

Важливим чинником європеїзації навчання державних службовців на сучасному етапі слугує приєднання України до Болонського процесу. Необхідність урахування болонських домовленостей у підготовці управлінців до роботи в євроінтеграційних умовах зумовлена їх всеосяжним, загально-визнаним характером, що спирається на консолідований досвід європейських країн [3, с. 178]. З огляду на зазначене, підготовку кадрів державної служби пропонується здійснювати на основі поєднання академічного й практичного підходів, що зумовлено комплексністю академічної підготовки, в якій поєднується і теоретична, і практична складові [3, с. 179]. У контексті європеїзації державного управління академічна підготовка фахівця є першою й необхідною умовою забезпечення його професійної готовності до роботи в євроінтеграційних умовах. Однією з головних переваг державного служ-

бовця, підготовленого за академічною програмою, є відповідний кваліфікаційний рівень – магістр, кандидат або доктор наук з державного управління. Крім цього, важливим і позитивним з погляду відповідності українських фахівців органів державної влади вимогам європейської зони освіти є сильний дослідницький компонент фахової підготовки [3, с. 181]. Таким чином, академічний характер підготовки державних службовців до діяльності в євроінтеграційних умовах не лише надає необхідні знання, створює базу для подальшого професійного вдосконалення працівника, а й забезпечує реалізацію змісту другого фактора європеїзації державного управління – порівняльний аналіз результатів діяльності урядів країн ЄС.

Доцільність комплексного підходу в навчанні державних службовців підтверджує європейський досвід. Так, підготовка, перепідготовка й підвищення кваліфікації управлінців здійснювалась за допомогою і загальних, і спеціальних навчальних програм, а відмінність полягає лише в термінах їх запровадження. Важливо, що навчанню передувало оцінювання навчальних потреб державних службовців, урахування євроінтеграційного досвіду інших країн, адаптація навчальних стратегій і програм до нової специфіки інтеграційних процесів, яка пов'язана з політичною та управлінською культурою держав – членів ЄС [1, с. 171].

Збільшення впливу процесів європеїзації на вітчизняне державне управління й систему державної служби є одним з факторів пошуку нового змісту навчання державних службовців для роботи в умовах європейської інтеграції. Концепція формування змісту навчання персоналу державної служби до роботи в євроінтеграційних умовах має ґрунтуватися на розумінні подвійного характеру завдань, зумовлених процесами європеїзації державного управління. З одного боку, державні службовці повинні бути професійно придатними й психологічно готовими до роботи в умовах євроінтеграції, а з іншого – вони, реалізуючи державну політику європейської інтеграції, безпосередньо формулюють зазначені умови. Тому саме від їх професіоналізму, який ґрунтується на системних і різноманітних знаннях історії, законодавчих основ і принципів функціонування Європейського Союзу та його інституцій, від психологічної готовності використовувати їх на практиці залежать і процеси євроінтеграції, й умови, в яких службовцям доведеться працювати. Зазначене потребує комплексного підходу до підготовки державних службовців до роботи в євроінтеграційних умовах, який базується на академічних і практичних формах навчання.

Зважаючи на гостру потребу європеїзації освіти державних службовців, кафедрою європейської інтеграції Національної академії державного управління при Президентові України розроблено ряд дисциплін для підготовки магістрів з державного управління [8].

У рамках модуля “Політика європейської інтеграції” вивчаються теорія та історія європейських інтеграційних процесів, право Європейського Союзу, інституції Європейського Союзу, політика ЄС тощо. Цілями дисципліни визначено надання базових знань про європейську інтеграцію та Європейський Союз, ознайомлення з політикою європейської інтеграції України, визначення напрямів та змісту діяльності державних органів для забезпечення європейської інтеграції України. У результаті навчання слухачі мають оволодіти основними знаннями про інтеграційні процеси у Європі та Європейському Союзі, навчитися аналізувати сучасну політику європейської інтеграції України, визначати ефективність діючих форм і методів державного управління в контексті європейської інтеграції України.

Вивчення дисципліни “Історія, теорія та стратегія європейської інтеграції” має на меті надання базових знань з ключових питань історії, теорії і стратегії європейської інтеграції, розуміння логіки історичного розвитку інтеграційних процесів та їх інституційно-правового оформлення, навчити відрізняти підходи представників різних течій і систему їх аргументації, аналізувати сучасні інтеграційні процеси в Європі й світі з погляду типів і методів інтеграції, а також сформулювати вміння передбачати наслідки політичних рішень у сфері інтеграції. Результати навчання полягають у знаннях ключових аспектів історії, теорії та стратегії європейської інтеграції, уміннях аналізувати історичний розвиток процесів інтеграції та основні концепції й застосовувати теоретичні знання в аналізі зовнішньополітичної стратегії України.

Навчання за дисципліною “Правова та інституційна системи Європейського Союзу” передбачає засвоєння широкого кола правових питань і ставить за мету надання базових знань про правову та інституційну системи Європейського Союзу, навчання аналізувати особливості функціонування правової та інституційної систем Європейського Союзу й застосовувати принципи європейського урядування з метою адаптації державного управління в Україні до європейських стандартів. Результати навчання передбачають знання основних складових правового та інституційного устрою ЄС, розуміння причини їх утворення та перспективи вдосконалення, уміння аналізувати вплив інституційно-правової системи ЄС на сучас-

ну політику європейської інтеграції, визначати відмінності в інституційно-правових системах України та ЄС, застосовуючи метод порівняльного аналізу й розробляти практичні рекомендації щодо адаптації державного управління в Україні до європейських стандартів.

Вивчення модуля “Внутрішній ринок та галузеві політики Європейського Союзу” зорієнтовано на надання базових знань з ключових питань економічної та галузевих політик Європейського Союзу, розвиток навичок аналізу інтеграційних процесів у різних сферах, формування вмінь аналізувати політику України у відповідних галузях порівняно з політикою Європейського Союзу і розробляти пропозиції (проекти) щодо вдосконалення державного регулювання ринкових відносин в Україні та окремих галузей економіки. У результаті навчання слухачі повинні знати основні положення конкурентної політики ЄС та галузевих політик, оволодіти уміннями контент-аналізу політики ЄС, мати навички визначення передумов розроблення та здійснення політики ЄС, стратегії політик у конкретній соціально-економічній ситуації і їхні наслідки, ролі галузевих політик у процесі європейської інтеграції, а також набути аналітично-порівняльних та прогностичних умінь у сфері економічної й галузевої політики України тощо.

Факультативний модуль “Соціальні аспекти європейської інтеграції” спрямований на засвоєння слухачами засад європейської інтеграції у сфері соціального розвитку й соціальної політики, вивчення питань, дотичних до соціальних аспектів. Крім зазначеного, передбачено здійснення порівняльного аналізу соціальної політики в регіонах та країнах Європейського Союзу, визначення соціальних наслідків розширення ЄС і навчання застосовувати набуті знання для визначення напрямів реформування соціальної політики в Україні.

Отже, формування психологічної готовності державних службовців до роботи в умовах європейської інтеграції здійснюється в системі професійного навчання державних службовців. Ефективність формувального процесу значною мірою залежить від його спрямування. При цьому слід враховувати зміну навчальної парадигми: від інформативної до розвивальної. Унаслідок навчально-освітніх парадигмальних змін розвиток особистості державного службовця пов'язаний з вирішенням нових завдань:

- формування “інтеграційної” свідомості в частині розуміння особистої важливості в процесах зближення з країнами Європейського Союзу;
- формування або активізація психологічної установки на навчання впродовж життєдіяльності;

- оволодіння сучасними технологіями навчання та засвоєння знань;
- набуття або вдосконалення вмінь та навичок з реалізації теоретичних знань у професійній діяльності;
- формування в державного службовця інноваційного типу дій та мислення;
- раціональне співвідношення теоретичної і практичної складових у навчанні й освіті. Незбалансованість фундаментальної підготовки та спеціалізації в підготовці державних службовців може детермінувати спрощений підхід до підготовки фахівців у сфері європейської інтеграції. Фундаментальні знання у вигляді інформаційного дерева як системи знань, фактів та зв'язків між ними є основою для розвитку особистості, тому що допомагають усвідомити необхідність професійного та особистісного вдосконалення, визначити адекватні цілі, слугують джерелом додаткової мотивації й задоволення потреб у самовизначенні та самореалізації. Звідси виникає необхідність у глибокій і різнобічній теоретичній підготовці державного службовця з позицій європейського виміру, оскільки саме на основі теоретичних знань він зможе переорієнтуватися на нові види діяльності, зумовлені вимогами європеїзації державного управління;
- підготовка професіоналів, здатних функціонувати в глобальному життєвому та професійному, як реальному, так і віртуальному, просторі. За цих умов видається актуальним збереження відчуття патріотизму, ідентифікації себе як громадянина держави Україна.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про наявність вагомих напрацювань у сфері особистісного розвитку державних службовців, його узгодженість і відповідність вимогам та потребам як професійного, так і зовнішнього середовища. Розглядаючи теоретичні основи навчання державних службовців, Н.Г. Протасова ґрунтовно розкриває особистісно-розвивальну модель навчання, різновидом якої є андрагогічна модель. Тому обґрунтованим є акцентування уваги на андрагогічному спрямуванні навчального процесу в системі професійного навчання державних службовців, оскільки метою організації навчання є розвиток особистості дорослої людини з "урахуванням її вікових та індивідуальних особливостей, професійного й життєвого досвіду, рівня освіченості, реальних освітніх і життєвих потреб, здібностей та можливостей".

Необхідність розгляду явища розвитку особистості державного службовця визначається тим, що рівень розвитку особистості в сучасному цивілізаційному контексті слу-

гує виміром прогресивності певної країни і є фактором розвитку суспільства й особистості.

Узагальнюючи, зазначимо, що передумови розвитку особистості державного управлінця мають дуальний характер, оскільки, з одного боку, охоплюють визначення кола, змісту й характеру вимог європеїзації державного сектора, а з іншого – передбачають наявність відповідних професійних, психолого-педагогічних, соціальних і навчальних умов. У свою чергу, вимоги щодо європеїзації державного управління, формуючи завдання для різних ієрархічних рівнів державного управління і конкретизуючи перелік професійно-особистісних умінь та навичок, необхідних для їх виконання, стають фактором розвитку фахівця з євроінтеграційних процесів. Таким чином, умови розвивального навчального процесу сприяють професійному, освітньому й культурному зростанню державного службовця, а вимоги щодо європеїзації слугують фактором розвивального процесу.

Основою розвитку державного службовця є його внутрішня позиція як система реально діючих мотивів щодо євроінтеграційних процесів, самоусвідомлення та ставлення до себе в контексті вимог європеїзації державного управління.

IV. Висновки

У результаті навчання слухачі повинні розуміти логіку історичного розвитку "єдиної соціальної Європи", сучасні цілі соціальної політики, знати засоби та інструменти наближення соціального розвитку в Європі. Крім цього, майбутні фахівці у сфері європейської інтеграції мають удосконалити вміння й навички аналізувати особливості соціальної політики й соціального розвитку різних країн, передбачати соціальні наслідки економічної інтеграції та розробляти практичні рекомендації щодо наближення соціальної політики в Україні до стандартів ЄС.

Для системи дистанційного навчання державних службовців розроблено курс "Європейська інтеграція", що ставить за мету надання базових знань про ЄС, усвідомлення й аналіз сучасних інтеграційних процесів, здобуття вміння прогнозувати наслідки політичних рішень, розвиток здатності розробляти управлінські рішення тощо. У контексті європеїзації державного управління академічна підготовка фахівця є першою й необхідною умовою забезпечення його професійної готовності до роботи в євроінтеграційних умовах. Однією з головних переваг державного службовця, підготовленого за академічною програмою, є відповідний кваліфікаційний рівень – магістр, кандидат або доктор наук з державного управління. Крім цього, важливим і позитивним з погля-

ду відповідності українських фахівців органів державної влади вимогам європейської зони освіти є сильний дослідницький компонент фахової підготовки.

Література

1. Билан И. Стереотипы или реальность: кросс-культурная коммуникация [Электронный ресурс] / И. Билан. – Режим доступа: <http://www.liga.net/smi/show.html?id=124292>.
2. Викторова В. Об особенностях кросс-культурной коммуникации в бизнесе [Электронный ресурс] / В. Викторова. – Режим доступа: <http://hghltd.yandex.net/yandbtm?url=http%3A%2F%2Fwww.russcom.ru>.
3. Грицяк І.А. Управління в Європейському Союзі: теоретичні засади : монографія / І.А. Грицяк. – К. : Вид-во НАДУ, 2005. – 236 с.
4. Договор о Европейском Союзе. Консолидированная версия. – М. : Интердиалект+, 2001. – 224 с.
5. Ершов А. Вигляд психолога на активность человека / А. Ершов. – М. : Луч, 1991. – 159 с.
6. Евроинтеграция: направления и сложности процесса в Армении [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.azg.am/com>.
7. Звіт з наукової діяльності за 2005 рік / [за заг. ред. В.М. Князева; укл. : Д.О. Безносенко та ін.]. – К. : Вид-во НАДУ, 2006. – 144 с.
8. Положення про підготовку магістрів за спеціальностями 8.150000 “Державне управління” та 8.150102 “Управління суспільним розвитком” : у 2 кн. – К. : Вид-во НАДУ, 2005. – Кн. 1 : Програми навчальних дисциплін. Спеціальність 8.150000 “Державне управління”. – 446 с.
9. Костюк С. Подготовка государственных служащих Украины в сфере европейской интеграции / С. Костюк // Персонал. – 2004. – № 2. – С. 80–85.
10. Робер М.-А. Психология индивида и группы : пер. с франц. / М.-А. Робер, Ф. Тильман ; предисл. А.В. Толстых. – М. : Прогресс, 1988. – 256 с.
11. Теоретико-методологічне обґрунтування і методика вивчення потреби в навчанні державно-управлінських кадрів з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України : монографія / В.Г. Понеділко, О.М. Хмелевська, Ю.О. Молчанова; [за заг. ред. В.І. Лугового, В.Г. Понеділко]. – К. : Вид-во НАДУ, 2005. – 84 с.
12. Україна: поступ у ХХІ століття : наук.-метод. зб. / І.Ф. Надольний, В.А. Ребало, Н.Р. Нижник та ін. – К. : Вид-во УАДУ, 2000. – 220 с.

УДК 351.84

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА ЯК ФАКТОР СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Балашов А.М.

кандидат наук з державного управління
докторант Національної академії державного управління НАДУ при Президентіві України

Annotation

The author analyzes the domestic practice of becoming and development of social partnership institute in the context of developed democracy countries experience, selects the component factors of strengthening of this institute as to the democratic advancement attribute of Ukraine in the article.

Анотація

У статті розглянуто вітчизняну практику становлення і розвитку інституту соціального партнерства в контексті досвіду країн розвинутої демократії, виокремлено складові чинники зміцнення цього інституту як атрибута демократичного поступу України.

Ключові слова

Соціальне партнерство, суспільний розвиток, соціально-трудова сфера, демографічна модель, колективна угода, безробіття, заробітна плата, дохід.

I. Вступ

Актуальність дослідження цієї проблематики визначають вкрай складні завдання щодо відтворення системи демократичних політико-економічних відносин, формування механізмів узгодження суспільних інтересів, що спроможні гарантувати еволюційний розвиток держави, запобігати масштабним внутрішнім потрясінням і забезпечувати соціальний мир та злагоду. Для сучасної України, яка проголошує демократичні цінності та торує новий шлях самостійного сходження, доцільним є формування і подальший розвиток системи соціального партнерства, належне врахування вітчизняної специфіки та використання досвіду європейських держав, які мають у цій царині відповідні досягнення.